

F O A I E

пентрѣ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 48.

Luni 30. Noembrie,

1842.

ПОВЕЩЛЕ ДНЪИ ТАТЬ,

пе каре ле дѣ фѣзлѣ съѣ, дн чеа
din зрмъ zi a vieдii сале.

(Капет.)

Тѣпърѣл кѣ жале шѣ фоарте дѣспѣ-
дѣждѣт де пѣрдереа вѣзлѣ съѣ пѣринте
прегѣтѣнд челе тревѣнчоасе дн петрекѣ
кѣ маре цертонѣе шѣ кѣ окѣ скѣлацѣ дн
лакрьтѣ пѣпѣ ла мортѣнтѣл деопѣрдѣтор,
де вѣнде пѣлѣн де дѣтрѣстаре дѣторѣжн-
дѣсѣ, а дѣченѣт сѣ се дѣделетнѣчѣаскѣ
дн интересѣрѣле касѣѣ прекѣт дн повѣдѣ-
се вѣтрѣжнѣл сѣѣ татѣ.

Нѣ тѣлѣт дѣпѣ ачѣаста жѣпеле дѣплѣ-
нѣдѣшѣ времѣе жалѣѣ татѣ сѣѣ, хотѣрѣж
дн сѣне, ка декѣт сѣ се ласе а кѣдеа дн
негреле патѣмѣ че дѣсодеск пе фѣе-карѣ
тѣпър дн жѣпѣдеа са, маѣ вѣне сѣ се кѣ-
сѣторѣаскѣ, спре ашѣ пѣтеа ведеа маѣ кѣ
дѣлесѣпѣре де интересѣрѣле касѣѣ. Дѣчѣ дѣ-
пѣ о асѣтенеа хотѣрѣре, арѣнкѣндѣшѣ
вѣгареа де сѣатѣ асѣпѣра зѣпора дн тѣне-
рѣле фѣчоаре, че сѣ афла дн партеа локѣ-
лѣѣ, шѣ алес пе зна че ѣ са пѣрѣт лѣѣ маѣ
кѣ вѣпѣ едѣкаѣѣе, маѣ кѣ вѣне пѣравѣрѣ,
шѣ сѣнтѣментѣрѣ декѣт челеалѣте, не карѣ
черѣндѣзо дела пѣрѣндѣѣ, шѣ прѣимѣндѣѣѣѣ
пропѣлѣреа, ка зѣл че пѣзѣмаѣ дѣсѣтѣнѣ-

та старе чеѣ рѣтѣсесе дела пѣрѣндѣѣ дн
фѣчеа а фѣ пѣлѣкѣт тѣтѣлор де ашѣ да пе
фѣѣче дѣпѣ ел фѣрѣ пѣчѣ о дѣноѣалѣ, дар
шѣ дарѣрѣле фѣрецѣѣ, кѣ карѣ ера дѣзѣстрѣт
дела патѣрѣ, дн рекѣтѣнда преа тѣлѣт,
шѣ фѣчеа пе тѣнерѣле копѣле а лѣ сѣ вѣте
адѣсеа ѣнимѣле дѣпѣ дѣжсѣл. Сѣ шѣ кѣ-
сѣторѣѣт кѣ тоатѣ кѣвѣнѣчоаса помѣвѣ по-
трѣвѣт сѣтѣрѣ лѣѣ, дѣченѣнд де ачѣ дѣпѣаѣнѣте,
зѣ аѣл кѣре де вѣагѣ пѣлѣн де дѣлѣчаѣдѣ,
че е ертатѣ пѣтѣмаѣ ачелор тѣнерѣ касѣнѣчѣ че
сѣнт дѣтрѣ тоате потрѣвѣдѣѣ, шѣ асѣпра
кѣрѣра шѣ Дѣтѣнезѣѣ погорѣндѣшѣ тѣла
ле мерѣеа кѣ спор ла дѣпѣаѣнѣтареа лор.
Атѣтѣ пѣтѣмаѣ тѣпѣгѣѣре пентрѣ дѣпѣшѣ ера,
кѣ дѣпѣ трѣчереа а врео кѣдѣва ашѣ дѣпѣ
пѣ пѣтѣсесе добѣндѣ rod дн пѣнтѣчеле лор,
ка сѣ аѣвѣ кѣ лѣса дѣсѣтѣната старе че
авеа. Кѣ тоате ачѣстѣеа, тѣпѣрѣл касѣнѣк
авѣнд пѣлѣчере ка сѣшѣ фѣкѣ оарѣкарѣ дн
черкарѣ дѣпотрѣва сѣѣтѣрѣѣѣ татѣ сѣѣ, дн
лѣѣ зѣ копѣл де сѣфлет кѣѣетѣнд дн сѣне,
кѣ шѣ де ле ва дѣрѣтѣ Дѣтѣнезѣѣ дела дѣпѣ-
шѣ врезѣл, аѣ че се моѣшенѣаскѣ, шѣ а-
сѣел ла пѣс сѣнт вѣпѣ крѣѣѣере шѣ кѣѣ-
таре, пѣпѣ че дн адѣсесе дн вѣрѣстѣ de
врео кѣдѣѣ ва ашѣ.

Дѣосѣвѣт, дѣсѣтѣната лѣѣ старе, фѣ-
жѣндѣл кѣпѣскѣт шѣ пе ла тарѣ шѣ пе ла

мічі, ші добѣндінд драгостеа, ші фаворѣа тѣтлор, дитр'о зі съ помени къ віне ла дѣнсел зпѣл дитре воіеріи чеі марі, ші пе лѣнгъ алтеле, веде кѣі фаче о маре рѣ гѣчѣнѣ съ'л дитрѣмѣте къ кѣтева шіі де галбені арѣтѣндзі, къ е фоарте стрѣмторат де тревѣнцеле че аеа. Кѣрѣіа де ші дитпотрѣва сѣтѣрїи татъ сѣѣ де а нѣ дитпрѣмѣта пе маі марїі лѣі, хотѣрѣ шїі дѣте дїп прїсосѣл агонїселїлор сале, нѣмаї ка сѣш факъ шї ачеастъ дитчеркаре, къ тоате къ старѣа лѣі мерѣеа тот спре адаос, ка зпѣл че аскѣлтѣнд челалалте повеці але татъ сѣѣ, ел дї тоатъ времѣа аеа тѣла дескїсѣ а мїлѣі шї а кѣта пе сѣрачї, прѣвѣн шїі пе вѣдѣвеле чеї сѣ арѣта дї ліцѣсѣ маре.

Дасѣ дѣпъ сорокѣл че ш'а нѣс номенїтѣл воер де аш десфаче даторїа, дѣкѣндѣсѣ спре дитчеркаре тѣлѣрѣл каспїк, ашї чере дрепѣл, сѣ вѣлѣ трїмїс ла алт сорок, прїчїнѣнд къ нѣ сѣ дїлеснѣще. Ачел сорок сѣ прѣсѣлѣ дї маї тѣлте, шїі ел тот пенѣтѣнд сѣшї прїітеаскѣ ванїі, кѣпоскѣ де адеврѣтѣ сѣтѣрїеа татъ сѣѣ, маї алес, къ пе лѣнгъ ачеаста дї добѣндїсе шїі де зп кѣтплїт вѣрѣмаш. Тѣлѣрѣл сѣферї къ рѣвдаре дожана чеї сѣ фѣкѣсе де воїер, де че аре обѣрѣзлїчїа де ал тот сѣпѣра де ванїі шїі сѣ дїтоарсѣ къ тѣхнїре акасѣ, гѣндїндѣсѣ ла повада татъ сѣѣ.

Ѣрмарѣа воїерѣлѣі дї нѣсѣ дї кѣдет де ашї фаче шїі а треїа дитчеркаре шїі де спре содїа са, къ тоате къ дѣпъ зрѣма копїлѣлѣі де сѣмет, дѣпъ нѣ кѣпоскѣсе нїмїк. Ел сѣ дѣсѣ дитр'о зі ла тѣрѣа оїлор че аеа ла мѣшїе, шїі де грав дитторкѣндѣсѣ шежѣ лѣнгъ содїа лѣі, дитченѣнд

пе лѣнгъ алтеле сѣі зїкѣ: Нѣ шїі невасть че мїса дитѣмплат сѣ вѣз астѣзі; къ вѣнд а тѣ дѣче ла тѣрѣа оїлор, м'ам дѣс аскѣнс прїп крѣнг, ка сѣ вѣз че фѣчеа чованїі, шїі че мїраре м'а копрїнс, вѣзѣнд пе кѣтаре чован аскѣнс дѣпъ о тѣѣ къ зп кїмїр дїпнїптеї нѣтѣрѣнд о тѣлдіме де галбенї. Шїіі че? — ам хотѣрѣт сѣ'л омор шїі сѣі лѣгѣм ванїі, Дѣмнезѣ сѣ шѣ ерте, чеї тревѣіе лѣі атѣдеа ванїі. Ної авем касѣ греа, авем пе че сѣі келтѣім, нѣмаї тѣ дїне аскѣнс ачеастъ таїпъ, нѣ кѣтѣва сѣ те дїшелї а спѣне ла чїнева шїі сѣ тѣ даї дї прїмеждїе. — Бїне, рѣспѣнс сѣ неаства кам къ спїмѣш шїі мїраре, гѣндїндѣсѣ кѣм вѣрѣватѣ сѣѣ сѣ аївѣ асѣел де крїмїнал кѣдет, оїі фѣрѣ грїжѣ дї а дѣогъ еа, къ нѣ сѣ ва азїі граїс дїп гѣрѣтѣа. Дї ачелеш ворѣе дар сосїнд шїі ноапѣеа, ел дїшї лѣз зп топор шїі зп сак шїі плекѣ спре тѣрѣа оїлор че нѣ вѣдеа къ депѣртаре, знде ажѣнгѣнд, дїдѣтѣ лѣведе зѣ верѣече дї кан шїі тѣндѣл дїшї зппле топорѣл шїі тѣїнїле де сѣнѣе, апої вѣгѣндѣл дї сак ла лѣоат ла снїпаре, шїі дитторкѣндѣсѣ акасѣ, дї трѣпїтї жос дїпнїптеа содїі сале, каре іар сѣ кам спѣтѣ тѣлѣтѣ, крѣзѣнд де адеврѣтѣ фанѣа са, пенѣтрѣ-къ ведеа шїі топорѣл шїі тѣїнїле лѣі пїне де сѣнѣе, шїі черѣнд къ грав дѣла еа сѣі адѣкѣ сапа касѣ мѣрѣгъ сѣі дїгроане дї грѣдїпъ, еа фѣ зрѣтѣоаре. Ел дѣкѣндѣсѣ а фѣкѣт гроатѣ шїі атѣе верѣечеле, фѣрѣ сѣ маї шїе ачеаста, алт нїмїнї, декѣт еї амѣндїі.

Трекѣнд асѣел кѣтева зїле ла мїжлок, дитр'о зі, сѣ фѣкѣ ел къ віне фоарте сѣпѣрат пе содїа лѣі, гѣсїндзі оарекаре прїчїнї, кѣрїа цѣргѣндѣі о палѣтѣ, еа вѣ-

маї декът ш'э дат дп петек, ші фъръ рььдаре а дпчепт, съ стріце съріді! ходъ! къ змьль съ ть омоаре ші не міне, кѣм а оторът не кѣтаре чован. Ачеаста стрігаре репетіндъсъ дп доаъ треі рѣндзрі, пѣзмаі къ вечініі аъ дпцелес тоате въпѣнд деспре стареа лѣі, дар ші кіар стреажа стьпѣпріі дптъмплѣндъсъ токмаі дптр'ачел момент, съ треакъ не аколо, ші дпцелегѣнд кіпѣл стрігъріі а дптрат дп лѣхитръ, тнде черчетѣнд не содіе деспре челе азгіте: Да, ле рьспѣнсе, еа, віте змьль съ ть омоаре ші не міне, кѣм а оторът не чованъ дела оі. Вѣпъ каре врѣнд съ'л рідіче съ'л дѣкъ ла дпкісоаре, нѣцетаръ маі дптъі съ'л леце, ші не авѣнд кѣче, дадіне зісъръ чева съ'л легъш; іар копѣл де съолет оінд фагъ, фъръ съ версе врео ланрѣтъ де міла татъ съѣ, кѣчі дп ведеа дп асфел де старе: н'авъ ветеле теле стрігъ ел, ші пѣзмаі декът десчѣнгѣндъсъ леа дат стрежарілор, кѣ каре легѣндѣл ла дѣс ла дпкісоаре, дѣндѣл а доазі дп черчетареа трівѣпалъзі крїмїнал.

Жидекъторіі дар, дптемеіндъсъ, не тьртърісіреа содіі сале, прїп дпцелечере ші кѣ ачел міністръ че ера датор пѣрѣтълѣі, фъръ съ дптре дп маі адѣккъ черчетаре, дп осѣндіръ ла тоарте дптр'о време, кѣнд ел нѣ да нічі вѣ пѣвѣнт де дпдрептаре, декът да протест де петѣл дѣжѣре, дѣпъ каре дпнаїтѣндъсъ прїчіна токмаі ла ачел діван, тнде кеар поменїтъл воіер ера капъл шѣдѣларілор, маі кѣ депадїнсѣл дп осѣндѣще ла тоарте, сімінд кѣтре ачеаста ші не дптъіъл овлѣдѣітор, саѣ кѣм ам зіче Домпъл ачѣі дѣрї, аші пѣне дпгъріреа не хотѣрѣреа лѣі, не темеіъл каре поменїтъл рївал ал осѣндїтъ-

лѣі ка съ скапе де даторїе дппінгѣнд не велорочїтъл пѣпъ ла ачел ешафод, тнде калѣл ста гата а фаче съі казъ канъла ла пічоаре дп ведегеа оыдеі, ел ста къ ачешаш тѣчере на ші дпнаїте фъръ съ се тѣрѣвре кѣт де нѣдіп де остенеала рївалѣлѣі съѣ чел дппїнсесе пѣвъ аколо, ші токмаі кѣнд ел веѣъ фортѣ апропїот шївѣтъл осѣндѣі, деодатъ стрігъ: Стаді. — Слѣжвашїі че съ агла фагъ дп дптреавъ, че вреа. Шїѣ зісъ ел, кѣ есте словод зпві осѣндїт ка съ ворнеаскѣ кѣ дпсшїі шѣріа са, лецеа ачеаста чер съмі оіе дѣ фавор ші не зртъ факъшїі че ва воі. — Слѣжвашїі нѣзмаі декът декъндѣл дпваїтѣеа прїаѣлѣі дп спѣсъръ черереа лѣі. Дпнълдінеа са дптревѣндѣл че вреа, ел дп рьспѣнсе: Съ везі шѣріата. Ачесте дппрежърърі пентрѣ каре трівѣпалъріе шѣ осѣндѣск ла тоарте, дпшї аъ ачесте тѣл шѣріі. Татъ меѣ ла времеа дпцетъріі сале діп віаѣъ не лѣпгъ алте съѣтѣріі че мїа дат, мїа зіс шї ачестеа, ка съ нѣ дппрѣмѣт нічі одатъ не маі шарїі меі, съ нѣ іаѣ копѣл де съолет, нічі съ епѣіс таїна че воіѣ авеа содіі теле: оіндѣъ тоате ачестеа адѣк кѣ сіне піде воѣршїтѣріі реле; ші іатъ преа дпнълдіте Доаште, кѣ еѣ врѣнд съ дпчерк ачестеа дппогрїва съѣтѣріі татъ меѣ, віінд ла віне D, воерѣ мїа черѣт де л'ам дппрѣмѣтат кѣ атѣта сѣмъ де галвенї оіндѣкъ ера ліпсіт, шї дѣпъ скїмѣареа а шѣлтор соаре, пѣвѣзмаі къ нѣ м'а деспѣгъбіт кѣ нічі о пара шѣкар, дар ші не лѣпгъ тоате ачестеа дрепт ректпоїнѣгъ л'ам доѣндїт шї де чел маі mare дѣшман, каре кѣ mare сетѣ грѣвѣще ам стїнѣ лѣміна зіделор. Асемеенеа врѣнд съ дпчерк шї крѣдїнга фемеїі ме-*)

ле деспре пѣстрареа секретълѣи чеѣ воѣс
сѣтне, ам тѣртѣрісіт къ пентрѣ ванѣ ам
оторѣт пе чован, каре ромъ ам жѣкат'о
аша де віне, дѣхѣт п'а пѣтѣт съ пѣ тѣ
креазѣ; дѣсѣ чованѣл есте дѣ фѣндѣ, три-
мітедѣ шѣл ведедѣ. Асеменеа съ кавте шѣ
дѣ торѣжнтѣл знде еа ва арѣта къ л'ам
дѣгропат, ка съ ведедѣ шѣ съ въ дѣкре-
дѣндадѣ де фѣнда адеврѣлѣи. Шѣ ал треѣ-
леа лѣхнд копѣл де сѣфлет, пентрѣ-къ пѣ
добѣндѣсѣм копѣл дѣн трѣнѣл меѣ, ла вре-
меа рѣдѣкрѣи меле, фѣрѣ съѣ фѣе мѣлѣ,
прекѣм ѣар фѣ фост челѣи адеврѣт ал меѣ,
възѣхнд къ слѣжѣвшѣи пѣ аѣ къ че съ тѣ
леце, пѣмаѣ декѣт десчѣнгѣндѣсѣ, леа дат
ветеле лѣи шѣ асѣл тѣрѣте Doamne, ѣатѣ,
къ тоате ачестеа прекѣм а зѣс татѣ меѣ,
мѣа адѣс сѣжрѣшѣтѣрѣле че ле ведедѣ шѣ дѣ-
сѣдѣ тѣрѣреа воастрѣ.

Мѣртѣрѣсіреа лѣи фѣ адеврѣтѣ, къ
трѣмѣндѣсѣ черчетѣторѣи, гѣсѣрѣ пе чован
дѣ фѣндѣ, гѣсѣрѣ дѣ торѣжнтѣл верѣечеле,
прекѣм шѣ деспре воѣер дѣфѣдѣшѣндѣсѣ
зашѣсѣл, пѣмаѣ декѣт дѣ дѣнаторѣ деѣ плѣтѣ
дѣторѣа къ тоатѣ добѣнда че ѣ съ фѣчеа
пѣлѣ атѣпчѣ, шѣ аша осѣндѣтѣл рѣмасѣ
словод лѣхнд де пѣлѣдѣ тѣлѣдѣ дѣнтѣмплѣ-
реа лѣи, ѣар ел дѣторѣжндѣсѣ акасѣ. п'а
ертат содѣа де грешала еѣ*), шѣ а дѣче-
пѣт а съ окѣпа къ ѣнтересѣрѣле касѣл ка
шѣ маѣ пѣпѣте, трѣндѣ дѣ паче шѣ дѣ лѣ-
пѣдѣе къ віне къвѣнтареа черѣлѣи дѣпѣ фа-
птеле сале, пѣлѣ къндѣ шѣ ел а ажѣнс ла

*) Віне дѣтревареа, оаре ла о фантѣ грозавѣ
крѣмѣналѣ дѣ фадѣ къ порѣпчѣле торале, е
дѣторѣт отѣл а пѣзѣ саѣ а дескоперѣ фѣрѣ-
делеѣеа.

ачел пѣпѣт ал віедѣи ка тоѣи чеѣлалѣи тѣ-
рѣторѣи.

1842. Іенарѣ 11.

X. Ioanide.

СТАРЕА ШКОАЛЕЛОР

дѣ тареле прѣндѣпат ал Трансѣлѣванѣеѣ.

Нѣпѣмаѣ стрѣпѣиѣ, карѣи дѣн време дѣн
време віп шѣ съ прѣмѣлѣ пѣнтре ресѣк-
ктѣошѣи тѣлѣдѣ шѣ дѣ фѣрѣтоаселе въѣ а
патрѣеѣ поастрѣ, чѣ шѣ тѣлѣдѣ дѣн фѣиѣ аче-
стеѣа аѣ рѣдѣкат шѣ рѣдѣкѣ гласѣл акѣма
чева маѣ дес ка одѣнѣоарѣ, жѣдекѣндѣ знѣи
къ ладѣлѣ, алѣдѣи къ дѣрѣре стареа кълѣтѣрѣѣ
ѣнтелектѣале шѣ торале а лѣкѣиторѣлор.
Дѣпѣче тѣсѣрѣ дѣшѣ кроескѣ шѣ знѣи шѣ
алѣдѣи жѣдекѣта лор? Ла поѣ е ка прѣтѣ-
тѣндѣнѣ, зѣче Франѣезѣл; аѣчѣи ка шѣ пе аѣ-
реа, тѣлѣдѣ ворѣескѣ пентрѣ-ка съ пѣ такѣ
шѣ преа пѣдѣнѣи, пентрѣ-ка съ фолосѣаскѣ.
— Мѣсѣра чеа маѣ сѣгѣрѣ, дѣпѣ каре жѣ-
декѣ чеѣ маѣ тѣлѣдѣ стареа кълѣтѣрѣѣ. знѣи
попор саѣ а зпор попоарѣ, о дѣн еѣ а фѣ
пѣтѣрѣл шѣ калѣтатеа ашезѣмѣнтелор шко-
ластѣче, че се аѣлѣ дѣ сѣлѣл лор. Дѣчѣ
дадѣ съ дѣпѣрѣтѣм шѣ поѣ ачѣ шкоалеле
Трансѣлѣванѣеѣ, пе кът ле пѣтем маѣ адѣ-
рат; алѣдѣи апоѣ ле алѣтѣре къ пѣтѣрѣл
шѣ къ вънеда шкоалелор дѣн алте Цѣрѣѣ
шѣ — пе жѣдече, дакѣ ле віне.

Чеа маѣ вѣшоарѣ класѣфикаре а шко-
лелор патрѣеѣ поастрѣ се поате фаче дѣпѣ
релѣдѣиѣ, лѣхндѣле пе ачестеа дѣпѣ рапѣл
дѣ каре стаѣ дѣ фадѣ къ стѣпѣнѣреа.
Аша дар.

А. Ашезѣмѣнтеле школастѣче
романо-католичѣ. Романо-католичѣи аѣ

таї дпгъѣ лїдезл дїп Клѣж, ал кърѣ чел дїпгъѣ фндатор фѣсесе краѣл Поло- нїей шї прїнцѣл Трансїлванїей Стефан Ба- торї дппрезл кѣ фрате сѣѣ Христофор ла а. 1579, карї л'аѣ дпзестрат кѣ тошї фо- арте вѣне (шасе сате). Дпгърѣтеаса Ма- ріа Тересїа лърїї сѣера лїдезлї прїп зп рескрїпт дїп 26. Іан. 1775, іар ла 1786 факлтатаеа теолодїкѣ фѣ деспърдїтѣ де кѣтрѣ ачел їнстїтѣт академїк шї фѣ тре- кѣтѣ ла Пеша, де знде ла а. 1790 фѣ іа- рѣш тѣтатѣ ла Бѣлград, знде се афлѣ пѣлѣ астьї. Лїдезл дїп Клѣж сѣѣ сѣпт дїрекцїа прїмарѣ а епїскопѣлї романо- католик шї аре треї факлтъдї: де дре- птѣрї (jurїdїca) кѣ каре сѣпт легате шї чева шїїнде економїче, технїче шї мїнерало- гїче, пропѣсе тоате де чїпчї професорї; де фїлософїе кѣ патрѣ, де медїчїнѣ шї хї- рѣргїе не кѣре де дої ані кѣ шапте про- фесорї; ла ачешїа се адаогѣ зп дѣховнїк професор де релїдїе. Кѣ лїдезл есте дп- презпатѣ о вїблїотекѣ вѣлѣ, зп тѣрп а- стронотїк шї о тїпографїе. Ал доїлеа е лїдезл дела Бѣлград кѣ факлтатаеа теоло- дїкѣ, ла каре сѣпт патрѣ професорї шї кѣ чеа фїлософїкѣ де кѣрѣнд іарѣш ре- статорпнїчїтѣ. Дп семїнарїѣ се дївѣ клї- рїчїї азїторї де теолодїе. — Дїмпазїї сѣѣ ашезѣмїнте пентрѣ лїтѣ латїнѣ шї пентрѣ шїїнделе реале католичїї авеа пѣлѣ а- кѣп зпспрезече, ла Бѣлград, Бїстрїцѣ, Сї- вїѣѣ, Клѣж, Чїк Шотлїо, Капта, Мѣрѣш- вашархелї, Шѣтлелл Сѣлацїзлї, Одоп- хелї, Златна шї Сархегї, таї ла тоате кѣте чїпчї професорї, кѣрор ле престѣ кѣте зп дїректор; дела 1838 се дескїсе шї ал дої- спречелеа дп Брашов. — Шкоале пор- тале дптемеїате дпкѣ де Марїа Тересїа

дѣлѣ моделлѣ челор дїп Церманїа, пѣтѣ- рѣ католичїї прїмаре 10 тот кам не ла локѣрїе знде се афлѣ гїмназїїле, іар трї- вїале сокотїте фїнд шї челе 17 монпанї- стїче аѣ 36. Пентрѣ мїлїдїа тѣрѣїаншѣ сѣпт шкоале католиче прїмаре доаѣ, дп Кездївашархелї шї дп Чїксередѣ, апої кѣ- тева трївїале шї елементаре. Ачестеа дїп зр- тѣ тоате стаѣ деадрептѣл сѣпт дїрекцїа к. к. лѣї генералкомандо; іар челеалте шкоале портале шї челе таї тѣрѣпте аѣ зп їн- спектор маре шї таї тѣлдї дїректорї ло- калї, плѣтїдї.

Ла їнстїтѣтеле де кредере шї де дп- вѣдетѣрѣ католиче требѣе сѣ пѣтѣрѣш шї копвїктѣл повїлїор (зп фелїѣ де пансїон) шї семїнарїѣл С. Іосїф дп Клѣж, каре а- тѣндоаѣ с'аѣ дптемеїат, тот де Стефан Баторї, іар дїп времїе таї поаѣ прїп лї- бералїтатаеа дпгърѣтесей Марїей Тересїей шї а кѣторѣа фамїлїї повїле се афлѣ вїне дпзестрате. Нїде семїнаре таї мїчї пентрѣ тїперїтеа школастїкѣ се афлѣ ла Бѣл- град шї дп М. Вашархелї. Дпсѣжршїт орфанотрофїѣл Тересїан сѣѣ їнстїтѣтѣл прѣп- чїлор сїрїманї шї афладї че есте дп Сї- вїѣѣ, сѣ пѣл третем кѣ ведереа. Ачестѣ касѣ вїнефѣкѣтоаре фѣ дпзестратѣ ла 1770 де Марїа Тересїа кѣ фондѣрї дпсемнѣтоаре шї пѣтѣрѣ дп лонтрѣ шї афарѣ дїп касѣ ла 450 елевї дїп амѣндоаѣ секселе; їнстї- тѣтѣл дшї аре шкоала са прїмарѣ, дѣ кре- щере шї дпвѣдетѣрѣ ачелор прѣпчї сїрї- манї шї афладї, пѣлѣ дп врѣстѣ де 15 ані. Фетеле че есѣ де аколо, їнтрѣ дп слѣжѣ шї дакѣ се тѣрїтѣ, прїїтеск зестре 50 фїорїнї, тот дїп фондѣл касей. Пентрѣ вїїедїї, карїї се чер ла врепн меддепїзг, се плѣтеск вапїї черѣдї ла їнтраре шї ла сло-

vozierea de свѣтъ дѣвѣдетъръ; тотъ кѣ келтѣяла ашезѣмѣтелѣ прѣимекъ еѣ, дакъ есѣ камѣе, въ рѣндъ de хайне поавъ, iar дакъ се апкѣвъ а'шѣ лѣкра дѣ сокотеала лор, капѣтъ акѣторѣндъ 50 фѣорѣнѣ.

Дѣ шкоалеле католичѣ о парте маре а катедрелор професорѣнѣ есте дѣ тѣна преодѣмѣ, кѣтъ шѣ дѣ а кѣпѣтрѣдѣлор шѣ а оргѣнѣдѣлор. Нѣтѣрѣл дѣвѣдетѣлор мѣренѣ нѣ се поате шѣ сѣгр.

Се кѣвѣне а дѣсѣнна, кѣ нѣтѣрѣл лѣкѣторѣлор католичѣ дѣ Трансѣлванѣя нѣ есте гокта доавъ сѣте мѣи. А тѣда лѣкѣторѣ аѣ ашезѣмѣтеле школастѣче ачѣ арѣтате. —

Б. Ромѣнѣнѣ греко-внѣдѣ аѣ ла Блажъ вѣ лѣдеѣ, дѣ каре есте факѣлтатеа теологѣкѣ кѣ патрѣ професорѣ не патрѣ ачѣ шѣ чеа фѣлософѣкѣ кѣ чѣнчѣ професорѣ не доѣ ачѣ, вѣ цѣмпазѣ кѣ шѣсе професорѣ шѣ о шкоалѣ к. в. порталѣ de трѣ класѣрѣ кѣ трѣ професорѣ, кѣ вѣ катехетъ шѣ — фѣрѣ дѣректоръ актѣвал, а лѣкѣрѣ постъ нѣ се преа шѣе вѣне дѣн че прѣчѣнѣ, de а тѣдѣ ачѣ стѣ вакант. Тодѣ професорѣ дѣла лѣдеѣ шѣ цѣмпазѣ дѣ шѣ трагъ салареле лор дѣн фѣндацѣле фѣкѣте de епѣскопѣ дѣедеесѣе фѣгѣрашѣлѣ шѣ маѣ ачѣмѣт de рѣпосатѣл епѣскопъ I. Бов, кѣтъ шѣ дѣн вѣнѣтрѣмѣ тошѣлор тѣпѣстрѣеѣ сѣ. Трѣмѣ; iar професорѣ порталѣ дѣ шѣ ѣѣ лѣфѣле дѣн вѣ фондъ дѣпѣтрѣтеск. Дѣкеперѣмѣ школаре, кѣтъ шѣ о парте а дѣкѣнелор професорѣнѣ сѣнтъ дѣ тѣпѣстрѣе. Кѣ лѣдеѣлѣ ѣ дѣпѣрѣвнатъ шѣ вѣ семѣнарѣ de теологѣ, нестрѣ чѣнчѣзѣчѣ шѣ маѣ вѣне ачѣмѣнѣ, карѣ алегѣндѣсе дѣн тѣнерѣ че аѣ асѣкѣлатъ шѣнѣделе фѣлософѣче дѣ Блажъ сѣѣ аѣреа, не патрѣ ачѣ аѣ лѣвашъ словод, о парте дѣн дѣвѣрѣкѣмѣнте, костъ регѣлатъ шѣ трѣвѣнчѣоселе кѣрѣдѣ. Тоате ачѣстеа, кѣтъ

шѣ лѣфѣле сѣперѣорѣлор семѣнарѣлѣ се пѣлтеск дѣн вѣнѣтѣлѣ вѣнѣ тошѣнѣ, не каре клерѣл о кѣмпѣрасе дѣ вѣакѣл трѣкѣтъ дѣн о коллѣкѣе фѣкѣтѣ дѣ сѣнѣл сѣѣ. Професорѣ ашезѣмѣтелор школастѣче дѣ Блажъ сѣнтъ маѣ тодѣ дѣн клеръ сѣѣ дѣн тѣдѣларѣ тѣпѣстрѣеѣ. Семѣнарѣлѣ арѣ шѣ о вѣблѣотекѣ, шѣ тѣпѣт стѣреа алта, нѣ преа богате. Шкоала аша нѣмѣдѣлор моралѣнѣ, карѣ дѣвадѣ цѣнѣделе теологѣче дѣ доавъ ѣернѣ ромѣнѣде шѣ се хѣротопескъ нестрѣ парохѣ лѣ сѣте, се маѣ дескѣде шѣ дѣ времѣле поастрѣ, дѣнѣ трѣвѣнѣнда че се паре а фѣ. — Блажѣларе ѣ фѣндацѣе de доѣ теологѣ шѣ ла Вѣена. —

Дѣ челе доавъ реѣментѣ ромѣнѣнѣ тѣрѣцѣнаше аѣ Ромѣнѣнѣ доавъ школѣ прѣмаре ла Орлатъ шѣ ла Нѣсѣвѣд, ачѣста дѣн вѣрѣ de кѣрѣндъ маѣ дѣтѣвѣтѣдѣтѣ. De ачѣ дѣколо Ромѣнѣнѣ вѣнѣдѣ маѣ аѣ дѣ зѣеле реѣментѣ кѣтѣва шкоале елементарѣ маѣ вѣне, кѣтъ шѣ не ла вѣнѣварѣ вѣеле, iar дѣ лѣотрѣ дѣ царѣ шкоале дѣчѣтѣстоаре нѣчѣ тѣкар ла ораше нѣ се преа аѣлѣ de Доамне ачѣтѣ, чѣ ѣкѣ аша не о време, дѣнѣ кѣтъ сѣлѣнеде рѣвна кѣтѣрѣеѣ обѣдѣ, сѣѣ парох, сѣѣ прѣтопѣп. Фондѣрѣ маѣ шѣкѣрѣ. — Ромѣнѣнѣ греко-внѣдѣ дѣнѣ чеа маѣ поавъ вѣнѣтрѣрѣ сѣнтъ 608,545.*).

Ц. Евангѣлѣко-Лѣтѣрѣнѣнѣ (Сѣсѣнѣ) аѣ ла Сѣвѣлѣ, Враншѣ, Медѣан, Сѣрѣнѣора шѣ Вѣстрѣдѣ чѣнчѣ цѣмпазѣ кѣ сѣте шѣсе

*) Вѣзѣ шѣматѣстѣл клерѣлѣ тѣе а. 1842, кѣтъ шѣ Фоаѣя нестрѣ шѣнѣ шѣл. № 26 а. в. Сѣ нѣ вѣгѣтъ кѣ ачѣст прѣлѣж а дѣнѣрѣта грѣшала че сѣѣ фѣкѣтъ ла ф. 203 а Фоѣѣл, шѣ нѣтѣрѣл лѣкѣторѣлор Дѣрѣѣ сѣл чѣнѣм, нѣ 200,000, чѣ, „чева несте 2,000,00, адеѣтъ доавъ мѣлѣоане.

пъпъ ла шаіспрезече професорі ші дѣвѣдеторі, іар ла Клѣж, Сас Севеш, Орѣдіе, Кодалт, Шіпкѣл таре, Нокріх, Меркѣреа ші Сас Регіа аѣ шкоале четъденеші (Bürgerschulen) вѣне. Несте ачестеа дѣн тоате сателе съсеші се аѣмъ шкоале кѣ кѣте зѣ дѣвѣдеторіѣ. Цімназіле съсеші сѣнт астфеліѣ организате, дѣкѣт маі дѣн тоате, тіне рінеа се скоате дела шіиңделе дѣчепътоаре дѣн сѣс, ла шіиңделе реале четъдіанѣлѣ неа пѣрат тревѣнчоасе, кѣм ші ла челе філософіче, де знде апоі жѣніі стѣденші саѣ есѣ ка дѣвѣдеторі ла сате, ка предікаторі сътеші, ка нотарі (скрііторі), саѣ кѣ сѣпѣндѣсе ла зѣн ексамеѣ стрѣне, еі се прегътеск а трече ла врео зѣверсітате спре аскѣлатреа врезнеі факѣлтѣді. Фііторіі теолоді дѣші сѣвѣршеск кѣрскѣ теолодік саѣ дѣн інстїтѣтѣл протестантїк ла Віена, саѣ ла алтѣ зѣверсітате стрѣнѣ, де знде дѣнторкѣндѣсе іаѣ пост де професорі не ла цімназіі де конфесіа лор ші де ачі кѣ време дѣнпайнтаѣ зѣ ла парохїле челе віне дѣнѣстрате. Медїші ші ізрішіі аскѣлтѣ шіиңделе кіешѣрїі лор ла Клѣж, ла Пецѣ саѣ ла Віена.

Нѣмѣрѣл персоанелор евангелїно-лѣтеране, че се кѣпрїнд кѣ прокопсіреа тіперїнеі ажѣнѣе кам ла 400. Четїторїі пошѣрїі вор кѣноаңе дїн фоїле пѣвлїче, кѣмкѣ падїа сѣсаскѣ стѣ гата а шіі дѣнтемеїа дѣ сѣпѣл сѣѣ атѣт катедре пентрѣ дрепѣзрї, кѣт ші піңе шкоале комерчіале ші технїче вѣне.

Нѣмѣрѣл евангелїшілор лѣтеранї (сокотїт несте тот пѣлѣмаі дѣн фѣндѣл крѣїеск, чї ші не чеї карїі се аѣмъ дѣн комїтатѣрї, кѣм ші не ачелі пѣдініі зѣгѣрї лѣтеранї) ва фї несте 200.000.

D. Евангелїко реформадїі (Ѣн-

гѣрї) аѣ ла Аїзд, Клѣж, М. Вапшархелї колеціѣрї тарї, ла Одорхелї зѣ цімнасіѣ таре, ла Орѣдіе о шкоалѣ шїжлочїе, іар ла Деж, Зѣлаѣ, Тѣрѣда, Візакѣна ші Кеждї Вапшархелї шкоале вѣне четъденешї. Дѣн класеле маї палте а колеціѣрїлор, се дѣнѣцѣ теолодіа, історїа вісерїческѣ, літѣві рѣѣрїтене, філософіа кѣ ратѣрїле еї, історїа шї дрепѣзрїле Цѣреї. Ачестеа колеціѣрї сѣнт віне дѣнѣстрате. Чел дела Аїзд фѣ дѣнтемеїат ла 1613 де прїиңѣл Гѣвріїл Бетлен, маї дѣнтѣл ла Бѣлград, іар дѣнѣ дѣрѣжтареа ачелелі четъді ла 1658 фѣ трекет ла Клѣж, де знде прїиңѣл Міхал Анафї I. дѣл тѣтѣ дѣн Аїзд. Колеціѣл дїн Клѣж о аѣ фѣкѣт ла 1622 кѣ дѣвоїала прїиңѣлѣ шї а діетеї. Колеціѣл дїн М. Вапшархелї, де веї пѣзѣта, о аѣ рїдікат дїн рѣтѣшїнѣделе вестїтелор шкоале реформате, че дѣнфлорїсерѣ о дініоарѣ ла Сагос Ратак дѣн Ѣнгарїа, не каре Міх. Анафї I. ле тѣтѣсе ла Бѣлград, де знде пѣтмаі ла 1716 се трекѣрѣ ла Вапшархелї. Тоате ачестеа колеціѣрї аѣ бїбліотечї фѣрѣтоасе, кѣм ші дѣкѣперї пентрѣ лѣвѣзїнда знеї пѣрді а тіперїтеї. Стѣденші, карїі воеск а се десѣвѣршїі дѣн шїиңделе теолодіел, есѣ саѣ ла Віена дѣн інстїтѣтѣл протестантїк, саѣ ла зпеле дїн зѣверсітѣділе стрѣне, не ла каре Ѣнгарїі шї пѣлѣ астѣлѣ аѣ фѣндадїї, іар маї пайте авеаѣ шї маї тѣлте, кѣм, ла Цїрїх, Берн, Басїлеа, Ценева, Ѣлтраїект, Лайден, Франкер, Гренїнген, Хардервік шї Франкѣзрт дѣнѣгѣ Одерѣ. Персоналѣл професореск реформат есе тот кам ла 400.

Евангелїко-реформадїі пѣмѣрѣл дѣн Ардеал апроане ла 300,000. —

E. Ѣпїтарїі, саѣ кѣм ле маї зїчет Соцініанїї (тот Ѣнгарїі) аѣ зѣ колеціѣ

взи ла Кляж, цимпази ла Търда ши ла Ситаш
Крістър. ла Тръскъ о шкоалъ тижлоchie,
афаръ de ачестеа 12 шкоале diecesane ши
маі малте сътејдї. Персоналъ професо-
реск ла Шитари ва фї ка ла 150, iar пвтъ-
ръл сфолетелор de ачестъ релиџіе авїа а-
жънџе ла шајзечї тїї. — — Съ венім

Ф. ла Ромънїї греко-незнїдї.
Ап сажъл ачестора се афлъ лажнъ еписко-
піе ап Сївїџ о шкоалъ, ап каре кандидациї
de преоџіе лдваџ рїтвалъ вїсерїческ ши
знеле пърдї а теолоџіеї ап време de шасе
лзні ромънџе. Шн професор ла теолоџіе
моралъ ши дїректоръ шкоалелор наџіо-
нале поартъ грегтатеа зїмеї. Алте шкоале
маї 'налте Ромънїї греко-незнїдї п'аџ пї-
кърї ап царъ, iar шкоалеле сътејдї пе
знде се афлъ de ачелеа, афаръ de кжтева дїп
реџиментеле търџїнаше ромънџї, пж преа
пот ръспзнде дорїтълї скоп. Ап анії маї
дїнкоаче се пжре, кж се дешааптъ о ржвнъ
преа лжздатъ ічї коло, de а лптемеїа ши а
аджче шкоалеле незнїте ла афлорїре; дар
ап скъртъ време се артъџ, кжткж кж пжџї-
пъ деосїбіре, каселе се кам зїдеск пе те-
меїџ de пжсїп, ши пж пот фжгъджї статор-
нїчїе. Прїчїнеле сжпт възжте, пж ле лп-
тревадї. Поржнчї аппърътеџї ши чїркъларе
дїректореџї се прїмълъ дес пела Ромънї;
лпсъ . . . Ромънїї греко-незнїдї се пжтъръ
песте 600,000.

— Пждїнї Овреї de амъндоаџ сектеле,
че се афлъ ап патрїа поастръ, джпъ вж-
тржпъл лор овїчеїџ лшї аџ ла сїнагоаџеле
лор пе Раввїнї, адекъ лпвжџеторї аї леџїї.

— Челе пжпъ акжт скрїсе леат пжтеа
лпсодї кж о тжлџїте de овсервџдїї; лпсъ
пж, четїторїџа сж'шї іа време лпсжш, а
жждека тоате ачестеа датърї школастїко-
статїстїче, каре'шї пе кжт ажжнџе. Тот че
авем а лпсемна дїп парте-пе есте, кжткж
шкоалеле аппърътеџї католиче, декжнд
авем порок а фї сжпт апърътоареа стпжп-
пїре а тжрїтеї касе австрїаче, ши пентрж
ромънїте аџ фост пжржреа дешкїсе ши —
прїп ачестеа се афларъ тжлџї тїнерї ромънї
ап старе de а се лжпта пе кжрареа шїпџе-
лор, de а се фаче фолосїторї патрїеї ши па-
џїеї ажжнжнд ла дерегъторїї пжвлїче, ап
каре саџ сїліт а слжжї монархълї ши пжвлї-
кълї кж кредїндъ ши непреџет.

Georgie Bariç.

Ретраџере de кжвжнт.

Ла Нръл 45 кж прїлежъл четїреї жпор
капете дїп Монтескїџ, референтъл тради-
кџїеї Длзї Ст. Кжпъдїнеапъл шїеа пе ачест
сдравълъ вжрват de ржпосат. Редакџїа кж
поџа трежтъ прїїнї о скрїсоаре дела Бж-
кжреџї кж датъ дїп 16. Ноетвріе дела о
тжпъ респектавїлъ, лптрж каре се декїартъ,
кжткж Д. Станџїџ Кжпъдїнеапъл трїеџе!
шї кж дрепт ржсплатъ пентрж сїлїнделе
сале, с'аџ фост оржнджїт жждекъторїџ ла
Рїмнїкъл Вълчеї, iar маї de кжржнд „джпъ
овїчеїџ Църїе“ трїеџе ка прїват. Рефе-
рентъл прїїнїсе фатала дар фалчеа шїре дїп
гжра а дої пжтжнтенї ромънї! Іатъ лпсъ
прїп ачестеа кж чеа маї вїе вжкжрїе лшї ре-
траџе кжвжнтъл пофїнд Длзї Кжпъдїнеапъл
вїаџъ лпделжвжгъ ши порочїтъ.